

OPETTAJANA UKRAINASSA

Timo, "Tim", Sippala auttaa ukrainalaisia lapsia ja nuoria kansainvälistymään. Näkövammaisen maailmankiertäjä opettaa englantia ja suomea lämminhenkisessä maassa, joka on jäänyt sodan varjoon.

Teksti: Päivi Kremenenko

Kuvat: Timo Sippalan nettisivut

Mitä tarkoittaa aineenvaihdunta? Entä joukkoliikenne? Miten syksy vaikuttaa mielialaan? Näitä asioita on pohdittu Timo Sippalan johdolla suomen tunnilla Kiovan filologisessa yliopistossa.

- Selitän paljon sanoja. Autan kahta ukrainalaista opettajaa.

Vapaaehtoistyöntekijää tarvitaan, sillä Suomi on lopettanut vieraillevien lehtorien lähettämisen Kiovaan.

Tunneilla pitää olla myönteinen henki. Sitä voi viritää esimerkiksi ääntämisharjoituksilla. Slaaviopiskelijoiden kieli ei noin vain käänny lausumaan hyvää yötä, äiti tai munkin kengät.

Maailmaa nähnyt suosikkiope

Timo Sippala, 53, opettaa myös Kiovan skandinaavisessa koulussa. Valtion oppilaitoksessa on luokkia alakoulusta lukioon.

- Lapset moikkaavat ja pitävät kaverina. Yhtenä päivänä kaksi pikkutyttöä kaappasi minut mukaansa. He uskoittelivat, että joku opettaja tarvitsi sijaista. He osasivat vain vähän englantia ja yrittivät selittää asiansa piirtämällä, koska tiesivät, ettei minulle saa puhua venäjää. Tytöt loistivat etupenkissä kuin Naantalín auringot. Ikävä kylä tunnin puolivälissä paikalle tuli esinainen, joka yleensä osoittaa minulle luokan.

Kaikki oppilaat lukevat englantia kolmannelta luokalta. Viidesluokkalaiset aloittavat suomen, ruotsin, norjan, tanskan tai saksan opiskelun.

Timo Sippala opettaa 11–16-vuotiaita koululaisia. Suomenlukijoita on toista sataa. Johtajien toivomuksesta hän pitää tuntinsa englanniksi. Koulussa on katsottu hänen puhuvan sitä kuin äidinkieltään. Timo on elänyt vuo-

desta 2002 lähtien maailmalla: ensin Singaporessa IT-alan töissä, sitten 12 vuotta Australiassa ja viime vuodet vaeltavana vapaaehtoisena. Hän on opettanut englantia Malesiassa, valmentanut Myanmarin-pakolaisia koulunkäyntiin ja siirtolaisuuteen USA:han.

Sohvasurfaus vei Timo Sippalan Vietnamiin, jossa hän veti englannin harrastusryhmiä. Häntä ohjasi brittipedagogi. Opettaja astui luokkaan ilman tuntisuunnitelmaa, kuulosteli, mitä oppilaiden mielessä liikkui ja mistä he halusivat jutella.

- Vietnamsissa menetelmä toimii hyvin englanniksi. Suomi on niin vaikea kieli, etteivät oppilaat osaa vielä ilmaista monimutkaisia asioita. Paljon aikaa kuluu lauseiden korjaamiseen.

Timo Sippala kehittää lasten arkikieltä, kysyy, mitä kapaleita he ovat viimeksi käsitelleet. Myös opettajanopas kertoo, mitä kuhunkin osioon sisältyy.

- Venäläiset ovat hyviä strukturoimaan asioita, hän kiittelee Venäjällä laadittua kirjaa.

Mutta oppikirjaan on livahtanut virheitä, joita opettaja korjaa. Suomen sijojen joukossa ei ole partatiivia.

Lasten vanhemmat ovat olleet hyvin tyytyväisiä Timo Sippalan työhön ja tarjonneet apuaan junalippujen ja majoituksen hankinnassa.

- Koulussa minusta ei vielä tykätä niin paljon, että olisi tehty kaikki mahdollinen työviisumin järjestämiseksi, hän harmittelee.

Slaavilaisessa kulttuurissa puhutaan suuria. Kun pitäi-

si panna toimeksi, sanotaan, että eihän sel-
laista voi tehdä. Periaatteessa opettajalta
vaaditaan pedagogista koulutusta.

Turistina Timo Sippala saa oleskella Uk-
rainassa puolen vuoden aikana vain kolme
kuukautta. Parin sadan euron palkan vuoksi
hän ei työsovimusta haittele.

Työtä eläkkeellä

- Saan kunnon aterian kahdella kolmella eu-
rolla. Vuokralla asumiseen kuluu Kioassa
200 euroa kuussa. Eläkeläisenä säästän ra-
haa lentolippuun Vietnamiin, jossa vietän
seuraavat kolme kuukautta.

Timo Sippala saa työkyvyttömyyseläket-
tä Australiasta. Siellä passitetaan eläkkeel-
le, jos näkötestin sokeusraja rikkoutuu.

- Australiassa ihminen on sokea tai näke-
vä. Jos ei näe ajaa autoa, katsotaan sokeak-
si, Timo naurahtaa.

Hän on heikkonäköinen synnyntänsä
kaihin takia. Tunneilla hän esittää aineis-
tonsa suurelta tabletilla. Koko 5–15 hengen
ryhmä näkee sen. Hän ei käytä katon rajassa
killuvaa näyttöruutua, jonka kuvaa oh-
jailtaan kaukosäätimellä.

- Kiertelen luokassa ja menen lähelle. Aa-
siassa on normaalia astua kymmenen sen-
tin päähän keskustelukumppanin kasvois-
ta, sanoo mies, jolla on ollut kiinalainen vai-
mo.

- Vahvuuteni on verbaalinen viestintä op-
pilaiden kanssa. Teknisistä vempelistä on
pikemmin haittaa vuorovaikutteisessa ope-
tuksessa. Aktiivoin opiskelijoita kertomaan
opettavalla kielellä suunnitelmistaan. Lasten ei ole aina helppoa puhua tulevai-
suudesta. Sota saattaa näkyä ahdistuksena,
mutta lapsilla on selviytymiskeinonsa vai-
keissakin tilanteissa.

Useat oppilaat tahtoisivat lähteä opiskele-
maan ulkomaille ja palata auttamaan maa-
taan, jos tilanne Ukrainassa paranee. Jos
elämä olisi vakaata, alikulkutunnelit eivät
täytyisi kaupustelijoista. Harmaa talous
kukoistaa. Kun kuukauden eläke ei riitä säh-
kölaskun maksamiseen, on tienattava kei-
nolla jos toisellakin.

- Moni vanhempi ihminen on fatalisti: maa
on hyvä mutta poliitikot täysmätiä. "Ele-
tään me pikku ympyröissämme ja annetaan
niiden touhuta omiaan. Veroja voi kiertää
eikä yhteiskunnan säännöistä tarvitse välit-
tää. Poliitikot ovat asettaneet ne vain kiu-
saksemme."

Timo Sippala on rupertellut monen mat-
kustajan kanssa junassa esimerkiksi Kiovan
ja Harkovan välillä.

Harkovassa toimii syrjäytyneiden lasten
tueksi perustettu yhdistys. Viime vuosina
se on auttanut pakolaisia. Nykyisin kirppu-

torit tulivat eurooppalaisia avustusvaatteita, ja on voitu keskittyä vapaa-ajan toimintaan.

- Järjestössä pidetään tärkeänä, että lapset tapaavat ulkomaalaisia. Olen opettanut heille englantia. Pienimpien, kuusivuotiaiden, kanssa se on piirtelemistä, yhdessä tekemistä.

Venäjän kieli, Ukrainan-mieli

Timo Sippala kävi Ukrainassa ensi kerran vuonna 2015. Hän poikkesi Balkanilta maan länsikolkalle, Lviviin. Siellä kaupan kassalla tuli hankaluuksia, kun hän ei ymmärtänyt ukrainaa. Timo vaihtoi kielen englanniksi. Sitä myyjä ei osannut. Nyt hän käsitti, että asiakas oli ulkomaalainen ja viestintä sujui vain venäjäksi.

Timon toinen Ukrainan-matka alkoi Odessasta, jonne hän löysi halvan lennon. Hänen teki mieli nähdä paikat, joita oli katsellut kouluikäisen venäjänkirjan sivuilta.

Odessalaisten kieli yllätti:

- Hoksasin, että kaupungissa puhutaan kunnon venäjää. Odessassa on suomalaiselle mukava murre: kieli on yksinkertaista ja puhe hidasta. Yli kymmeneen vuoteen en ollut käyttänyt venäjää muuten kuin kirjallisesti netissä. Tajuusin, että minähän osaan sitä. Läntisintä osaa lukuun ottamatta Ukrainassa puhutaan venäjää. Sitä voidaan höystää ukrainan sanoilla. Ääntämystä sävyttää etelävenäläinen piirre: g-äänne korvautuu h:lla.

- Ukraina on kaunis kieli, mutta osaan sitä huonosti. Meillä kotona puhutaan venäjää, Timo Sippala kertoo oppilaidensa sanovan.

Opettaja on antanut vastauksen, joka ei ole aiemmin juolahtanut heidän mieleensä:

- Te olette venäjänkielisiä ukrainalaisia.

Kaikki koulun kuulutukset kaikuivat ukrainaksi, kuten laki määrää, vaikka opetuskieli on venäjä. Yhä useammin viralliset tekstit kirjoitetaan ukrainaksi.

- En ole kuullut kenenkään valittavan ukrainan kielen käytöstä. Se hyväksytään osaksi elinympäristöä, vaikka ihmiset eivät kerro opiskelevansa kieltä aktiivisesti. Dornetskin-pakolaiset eivät osaa ukrainaa lainkaan.

Poliittisia ristiriitoja ei näytetä, ei varsinkaan ulkomalaisille. Vain kerran Timo on törmännyt ohikulkijaan, joka hermostui ehkä länsimielisyyden tunnuksista. Tämä mies osoitti Timon repun symboleja, Englannin lippua ja I love

Ukraine -merkkiä, ja kehotti matkajaa painumaan eläintarhaan.

Opettaessaan Timo Sippala viittaa Ukrainan ja Venäjän konfliktiin vain tietyssä tarkoituksessa:

- Jos lähдете länteen ja puhutte tyypillisellä venäläisellä aksentilla, hjuva pjaiva, teitä ei oteta aivan vakavasti.

Sanoma on mennyt perille, ja oppilaat haluavat panostaa ääntämiseen.

Välitöntä väkeä

- Parasta Ukrainassa ovat sosiaaliset ihmiset.

Talojen alaovilla päivystää mummoja tarkkailemassa kulkijoita:

- Ulos ei saa mennä ilman lakkia! kalju mies saa kuulla. Aurinkoisina päivinä Timo Sippala ottaa avopäin D-vitamiinikylpyjä.

Metrossa hän tiirailee kylttejä ja nappaa niistä kuvia suurentaakseen ne puhelimellaan. Häntä kielletään kuvaamasta. Selitys vammaisen apuvälineestä ei herätä vastalauseita. Timon matkaseurana on neonvärinen kävelykeppi, jolla hän tunnustelee portaita. Hän otti sen avukseen loukattuaan akillesjänteensä Malesian viidakossa.

Usein hänelle tarjotaan käsikynkkää: "Antakaas', kun autan."

- Vanhaa ja invalidia kunnioitetaan ja halutaan auttaa. Se tekee elämästä vähän helpompaa.

- Ukrainassa on karjalaista ystävällisyyttä. Maassa on turvallista. Sotaa käydään vain pienellä alueella idässä.

Timo Sippala kehottaa venäjän opiskelijoita hakeutumaan Ukrainaan vapaaehtoistyöhön, vaikkei siitä opintopisteitä kerrykään. Ukrainassa on paljon nähtävää myös tavallisille turisteille. Timo on ohjannut oppaiksi haluvia, jotka ovat epäilleet kielitaitoaan. He ovat harjoitelleet englantia kierrättyänsä häntä kaupungilla ilmaiseksi.

- En ole aivan puolueeton matkaja. Haluan auttaa Ukrainaa integroitumaan länteen.

*Timo Sippala Facebookissa: Tim Sippala
sähköposti: tim.sippala@gmail.com*

